

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

Jayne Bryant AC
Cadeirydd, Pwyllgor Safonau Ymddygiad
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Eich cyf:

Ein cyf: EJ/CS

07 Mai 2019

Annwyl Jayne

Diweddariad ar Urddas a Pharch

Ar 1 Ebrill, trafododd Comisiwn y Cynulliad ystod o ddiweddariadau ar waith Urddas a Pharch y Cynulliad. Mewn gohebiaeth flaenorol, dywedasom y byddem yn diweddarau'r Pwyllgor ar y cynnydd.

Mae'n bleser gennyf atodi dau adroddiad i'r Pwyllgor eu nodi:

- Yr adroddiad ar y broses siopa dirgel a gynhaliwyd ddiwedd 2018 mewn ymateb i argymhelliad 8 o'ch adroddiad, sef Creu'r Diwylliant Cywir.
- Tabl diweddarau ar yr argymhellion a gafwyd gan Gomisiwn y Cynulliad mewn ymateb i'ch adroddiad.

Gobeithiaf y gwelwch fod y ddau adroddiad yn rhoi sicrwydd bod llawer o waith wedi'i wneud i sefydlu diwylliant o urddas a pharch yn y Cynulliad. Byddwch yn sylwi bod rhagor o waith wedi'i gynllunio yn y misoedd i ddod – yn enwedig yr arolwg blynyddol a fydd yn mesur yn benodol a yw unigolion wedi cael profiad o ymddygiad amhriodol neu arsylwi arno ers ein harolwg diwethaf. Yn dilyn hynny, rydym yn cynllunio ymgyrch a fydd yn diweddarau ac yn ail-ddosbarthu posteri gwybodaeth ac yn codi ymwybyddiaeth ymhellach fel yr argymhellwyd gan y Pwyllgor.

Mae'r Comisiwn wedi nodi adroddiad y broses siopa dirgel a roddodd sicrwydd i ni, unwaith eto, fod y tudalennau gwe diwygiedig a gyflwynwyd ym mis Mai 2018

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1NA

Llywydd@cynulliad.cymru

www.cynulliad.cymru

0300 200 7403

National Assembly for Wales

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1NA

Llywydd@assembly.wales

www.assembly.wales

0300 200 7403

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

yn hawdd eu defnyddio ac yn hygyrch – rhywbeth rydym yn deall roedd y Pwyllgor am i ni ei brofi.

Fel y gwyddoch, ers mis Tachwedd mae gennym gydraddoldeb rhwng y rhywiau yn y cymorth a ddarperir i'r Comisiynydd Safonau annibynnol. Yn ogystal â hyn, mae'n bleser gennym ein bod wedi gallu darparu arbenigedd allanol mewn perthynas â chefnogaeth a chwynion am aflonyddwch rhywiol neu ymddygiad rhywiol amhriodol. Mae'r canllawiau Urddas a Pharch yn cael eu diweddarau i adlewyrchu'r ddarpariaeth hon ac i arwain darpar achwynwyr i'r gefnogaeth arbenigol sydd ar gael. Mae'r gefnogaeth ychwanegol hon yn cael ei darparu gan Ymddiriedolaeth y Goroeswyr yn dilyn proses dendro gystadleuol.

Yn fy llythyr dyddiedig 30 Hydref, dywedais y byddem yn trafod argymhelliad y Pwyllgor ar y posibilrwydd o gael dull hysbysu'n ddiennw. Rydym wedi trafod hyn yn fanylach yng nghyfarfod y Comisiwn ar 1 Ebrill ar ôl ymweliad â Phrifysgol Caerdydd a gynhaliwyd gan swyddogion ym mis Rhagfyr 2018. Mae'n amlwg y bu manteision i garfan y Brifysgol, sef rhyw 31,000 o fyfyrwyr, ac mae wedi dyfeisio system sy'n gweithio i'r sefydliad hwnnw.

Mae llawer o'r gwasanaeth a ddarperir yn y lleoliad hwnnw yn cael ei ddarparu yn y Cynulliad gan ein Swyddogion Cyswllt. Mae sgysiau'n gyfrinachol eu natur ac mae'r weithdrefn adrodd yn ôl i'r Pennaeth Adnoddau Dynol sydd â rôl benodol i nodi patrymau sy'n dod i'r amlwg, yn cael ei chynnal yn ddiennw. Ni ellir gwneud cwynion ffurfiol yn ddiennw yn y naill sefydliad na'r llall fel ei bod yn deg i'r holl bartion dan sylw.

Mae'r Comisiwn wedi trafod yr ystadegau diweddaraf yn ymwneud â chysylltu â'n Swyddogion Cyswllt ers iddynt gael eu penodi ym mis Mai 2018. Rydym yn falch bod y gwasanaeth gwell hwn yn ymsefydlu'n dda ac mae'n amlwg ei fod yn dod yn wasanaeth y gellir ymddiried ynddo sy'n rhoi cyngor sy'n canolbwyntio ar y defnyddiwr, arweiniad a chefnogaeth emosiynol.

Fodd bynnag, nid ydym yn teimlo ein bod mewn sefyllfa i wneud penderfyniad ffurfiol ar argymhelliad y Pwyllgor ar hysbysu'n ddiennw ar hyn o bryd. Mae'r Comisiwn wedi cytuno i edrych ar y mater hwn eto, unwaith y bydd canlyniadau'r arolwg urddas a pharch blynyddol yn hysbys. Byddem hefyd yn awyddus i ystyried unrhyw waith arall ar weithdrefnau cwyno pleidiau a wneir gan y Comisiynydd

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

Safonau ac unrhyw effaith o waith parhaus y Pwyllgor ar y cod ymddygiad wrth ddod i benderfyniadau ynghylch prosesau adrodd yn y dyfodol.

Ar ôl i'r meysydd gwaith hyn ddod i ben, rydym yn bwriadu adolygu ein holl bolisiâu a gwasanaethau gwell i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn addas at y diben ac yn ein helpu i feithrin y diwylliant sefydliadol y mae gennym fuddiant a rennir i'w gyflawni.

Yn gywir,

Elin Jones AC

Llywydd

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

Arolwg Siopa Dirgel

Yn ei adroddiad, sef Creu'r Diwylliant Cywir, argymhellodd y Pwyllgor Safonau Ymddygiad i Gomisiwn y Cynulliad gynnal arolwg siopa dirgel:

Argymhelliad 8: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn cynnal proses "siopa dirgel" ar y deunydd presennol ar sut i wneud cwyn i sicrhau bod y wybodaeth sydd ar gael yn hygyrch ac yn hawdd ei defnyddio erbyn diwedd 2018.

Derbyniodd y Comisiwn yr argymhelliad hwnnw a chynhaliwyd arolwg siopa dirgel rhwng 14 a 30 Tachwedd. Yn seiliedig ar bryderon y Pwyllgor, gwnaethom ofyn i'r rhai a gymerodd ran i ddod o hyd i'r ffordd o dudalen hafan y Cynulliad i'n tudalennau Urddas a Pharch, ymateb i nifer o senarios i brofi eglurder y wybodaeth, a gofyn iddynt asesu'r derminoleg, yr hygyrchedd a gwelliannau eraill y dylem feddwl amdanynt yn y dyfodol.

Gofynnwyd i 12 unigolyn gymryd rhan a chafwyd 7 ymateb gan y rhai a ganlyn:

- 3 sy'n allanol i'r Cynulliad ac mewn mannau eraill yn y DU
- 1 aelod o staff Comisiwn y Cynulliad (Tŷ Hywel)
- 3 aelod o staff a gyflogir gan Aelodau'r Cynulliad (Tŷ Hywel a swyddfeydd etholaeth)

Mae'r holl gwestiynau wedi'u nodi isod ynghyd â chrynodeb o'r ymatebion a gafwyd a'r camau gweithredu a nodwyd.

1. Roeddem am brofi a allai unigolion ddod o hyd i'r ffordd o dudalen hafan y Cynulliad i'n tudalennau cwynion.

Ar wefan y Cynulliad, www.cynulliad.cymru, hoffem i chi brofi, pe baech yn dymuno gwneud cwyn am ymddygiad amhriodol, a fyddech yn gallu dod o hyd yn gymharol hawdd i'r wybodaeth am sut i wneud cwyn o'r fath. Rhowch unrhyw sylwadau yma:

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1NA

Llywydd@cynulliad.cymru

www.cynulliad.cymru

0300 200 7403

National Assembly for Wales

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1NA

Llywydd@assembly.wales

www.assembly.wales

0300 200 7403

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

Crynodeb o'r ymatebion

Dywedodd tri unigolyn ei fod yn hawdd mynd o dudalen hafan y Cynulliad i'n tudalennau Urddas a Pharch trwy ddefnyddio'r tab 'cwynion' ar waelod y brif dudalen.

Dywedodd pedwar o'r rhai a gymerodd ran ei fod yn cymryd amser, roedd yn anodd gweld y tab 'cwynion' neu nad oedd yr opsiwn 'chwilio' yn arwain at lwybr clir i'r dudalen gywir.

Dadansoddiad: Mae chwiliadau ar ein gwefan ar gyfer 'Urddas a Pharch' yn rhoi canlyniadau cywir ond maent yn wael os ydych yn chwilio am 'complaint' neu 'Member complaint'. Mae chwiliadau Google ar gyfer 'Assembly complaints', 'Assembly Member complaint' a 'complaints about Assembly Members' yn gymharol gywir.

Cam gweithredu: Rydym wedi gwneud gwelliannau technegol i gyfeirio chwiliadau ar ein gwefan at y tudalennau cywir. Mae gwelliannau i'r cynllun a'r opsiwn chwilio eisoes wedi'u nodi'n ofynnol ar gyfer prosiect y wefan a byddwn yn ystyried canfyddiadau'r broses siopa dirgel.

2. Gan fod gwahanol brosesau cwyno ar gyfer y gwahanol grwpiau o bobl sy'n gweithio yma, a chawsom adborth yn 2017 yn dweud na fyddai pobl yn gwybod sut i gwyno neu at bwy y dylent gyfeirio'r gŵyn, roeddem am brofi a ydym wedi cyflawni ein nod i arwain achwynwyr posibl i'r weithdrefn berthnasol mewn modd cymharol syml. Gwnaethom osod nifer o senarios hefyd i brofi a oedd yr achwynwyr yn deall y wybodaeth a roddwyd.

A ydym wedi llwyddo i wneud set o drefniadau eithaf cymhleth yn hawdd cael mynediad atynt a'u dilyn? Rhowch unrhyw sylwadau sydd gennych o ran a yw'n hawdd cael mynediad at y trefniadau hyn.

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

Crynodeb: Dywedodd chwech o'r rhai a gymerodd ran ein bod wedi llwyddo i wneud hyn, ond roedd un yn anghytuno. Dywedodd y mwyafrif eu bod yn glir, yn hawdd i'w deall ac wedi'u cyflwyno mewn ffordd syml trwy ddefnyddio'r canllawiau ar ein cwymplenni. Roedd yr awgrymiadau ar gyfer gwella yn cynnwys

- (i) cynnwys lincs i gysylltu unigolyn â phwy bynnag y byddai'n cyfeirio'r gŵyn ato
- (ii) pryder bod y canllawiau yn Gymraeg yn destun trwm ac y gellid eu rhoi ar ffurf pwyntiau bwled.

Cam gweithredu: Rydym eisoes wedi cytuno i ddarparu hyperlincs i weithdrefnau cwyno pleidiau gwleidyddol pan fydd y Comisiynydd Safonau wedi adolygu'r gweithdrefnau cwyno. Drwy wneud hynny, byddwn yn darparu cysylltiadau. Rydym yn bwriadu adolygu ein canllawiau yn ddiweddarach yn y flwyddyn a byddwn yn nodi'r sylw am y fersiwn Gymraeg.

Gwnaethom osod nifer o senarios i brofi a oeddem yn darparu gwybodaeth glir a dealladwy i arwain unigolion i'r weithdrefn gywir:

Pe baech yn ohebydd yn y cyfryngau a bod gennych gŵyn yn erbyn Aelod Cynulliad, disgrifiwch yr opsiynau o ran llwybrau cwyno sydd ar gael i chi.

Ateb: Rhoi gwybod i Gomisiynydd Safonau'r Cynulliad, neu ddilyn gweithdrefnau cwyno'r blaid wleidyddol ei hun.

Atebodd pob un a gymerodd ran yn gywir.

Os ydych yn gweithio yn y Cynulliad yn gosod byrddau cylched trydan o dan gontract i Gomisiwn y Cynulliad a'ch bod yn penderfynu cwyno am aelod o staff sy'n rheoli'ch contract am ei fod wedi defnyddio iaith hiliol, at bwy y gallech gyfeirio eich cwyn?

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

Ateb: Rhoi gwybod i Adran Adnoddau Dynol y Cynulliad neu'r Prif Weithredwr a'r Clerc.

Atebodd pob un a gymerodd ran yn gywir.

Os ydych yn cael eich cyflogi gan Aelod Cynulliad a'ch bod am wneud cwyn yn erbyn rhywun sy'n gweithio i blaid wleidyddol arall yn y Cynulliad, pa opsiynau sydd ar gael i chi?

Ateb: Rhoi gwybod i'r tîm Cymorth Busnes i'r Aelodau, a fydd yn codi'r mater gyda'r Aelod sy'n cyflogi, neu roi gwybod drwy weithdrefnau'r blaid wleidyddol ei hun os byddai'n well gennych wneud hynny.

Atebodd pob un a gymerodd ran yn gywir.

Nid ydych yn gweithio yma, ond wrth fynd heibio i'r adeilad mae adeiladwr sy'n gweithio ar adeilad y Senedd, yn gwneud sylwadau rhywiaethol amdanoch, a yw'n glir sut y gallwch wneud cwyn ffurfiol yn ei erbyn?

Ateb: Rhoi gwybod i'r Pennaeth Caffael neu'r Prif Weithredwr a'r Clerc.

Atebodd pob un a gymerodd ran yn gywir.

Rydych yn cael eich cyflogi gan Aelod Cynulliad yr ydych o'r farn ei fod yn eich bwlio, ac rydych chi am wneud cwyn. Beth yw'r opsiynau sydd ar gael i chi a pha gefnogaeth allwch chi ei chael?

Ateb: Rhoi gwybod yn uniongyrchol i Gomisiynydd Safonau'r Cynulliad neu roi gwybod drwy weithdrefnau'r blaid wleidyddol ei hun.

Atebodd pawb ond un a gymerodd ran yn gywir. Dywedodd un aelod o staff sy'n cael ei gyflogi gan Aelod Cynulliad y byddai'n mynd at y tîm Cymorth Busnes i'r Aelodau neu gynrychiolydd ei undeb llafur. Fodd

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

bynnag, hyd yn oed os dilynwyd y llwybr anghywir i ddechrau, gwyddom y byddai'r tîm Cymorth Busnes i'r Aelodau neu gydweithwyr undebau llafur yn gallu cyfeirio unigolyn at y llwybr cywir.

Os ydych chi'n ansicr o ran sut i wneud cwyn, â phwy y dylech gysylltu?

Ateb: Swyddog Cyswllt neu'r llinell gymorth ar 0800 020 9550.

Atebodd pob un a gymerodd ran yn gywir.

3. Roeddem am brofi a oeddem yn defnyddio'r iaith gywir i sicrhau bod ein gwbyodaeth yn hygyrch i'r defnyddwyr.

Mae terminoleg yn bwysig. Fodd bynnag, gall fod yn rhwystredig pan fyddwn yn disgrifio pynciau yr ydym yn gyfarwydd â nhw. Er ein bod wedi ymdrechu i gyflwyno ein tudalennau gwe a'n gwbyodaeth mewn ffordd sy'n hawdd i ddefnyddwyr ac yn hygyrch, a oes gennych unrhyw sylwadau ynghylch a ydym wedi cyflawni ein nod?

Crynodeb: Roedd y rhai a gymerodd ran o'r farn bod y wybodaeth a'r iaith yn glir ac yn hawdd i'w deall. Dywedodd un o'r bobl a ymatebodd y gallai fod yn orsyml i gyflogeion.

4. Gwnaethom wahodd sylwadau ychwanegol fel y gallem gynnwys rhagor o welliannau pan ddaw'r adeg i adolygu ein polisi a'n canllawiau Urddas a Pharch (ar ôl adroddiad nesaf y Pwyllgor Safonau Ymddygiad, yn ôl pob tebyg).

Ar hyn o bryd, mae ein polisi a'n canllawiau Urddas a Pharch yn sefydlogi. Mae'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad hefyd yn parhau â'i waith a bydd yn adrodd eto yn y

Elin Jones AC, Llywydd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Elin Jones AM, Presiding Officer

National Assembly for Wales

dyfodol. Felly, bydd angen i ni adolygu'r polisi, y canllawiau ac unrhyw newidiadau o ran arfer yn hwyrach yn 2019. Felly, byddem yn gwerthfawrogi unrhyw sylwadau cyffredinol eraill sydd gennych nad oeddent wedi'u cynnwys yn y cwestiynau penodol uchod y gallem eu hystyried yn ystod yr adolygiad hwnnw.

Crynodeb: Ni roddodd y rhan fwyaf o'r rhai a gymerodd ran ragor o sylwadau.

Fodd bynnag, cafwyd ychydig o awgrymiadau defnyddiol i'w hystyried ymhellach:

- Gan fod cymaint o ffyrdd o gwyno, efallai y byddai'n ddefnyddiol cael un ddogfen sy'n cynnwys yr holl wybodaeth er mwyn galluogi pobl i'w hargraffu a'i darllen.
- Nid oes dim canllawiau ar y wefan ynghylch sut i wneud cwyn am Weinidog nac o ran sut y mae'r broses honno'n wahanol o'i chymharu â gwneud cwyn yn erbyn Aelod Cynulliad.
- Byddai gwybodaeth benodol ar gyfer swyddfeydd etholaeth yn ddefnyddiol – yn enwedig pan fo'r Aelod sy'n cyflogi yn annibynnol.

Cam gweithredu: Byddwn yn ystyried y rhain yn ystod cyfarfod y Gweithgor Urddas a Pharch. Mae'r rhain i gyd yn sylwadau defnyddiol a allai roi mwy o eglurder i unigolion cyn y bydd adolygiad ffurfiol o'r polisi a'r canllawiau yn cael ei gynnal yn hwyrach yn 2019.

Diwedd

Y Diweddaraf ar argymhellion y Pwyllgor Safonau Ymddygiad i Gomisiwn y Cynulliad

Swyddfa'r Comisiynydd Safonau

Argymhelliad	Cynnydd
<p>13. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn gweithio gyda'r Comisiynydd Safonau i ddatblygu cynnig ar gyfer swyddogaeth gynghori a chymorth i ategu swyddogaethau swyddfa'r Comisiynydd erbyn gwanwyn 2019.</p>	<p>Dyfarnwyd contract ym mis Chwefror 2019 i Ymddiriedolaeth y Goroeswr yn dilyn proses dendro gystadleuol. Rhoddir manylion cyswllt yn ein dogfen ganllaw urddas a pharch (gyda manylion ein Swyddogion Cyswllt).</p> <p>Penodwyd dau secondai i swyddfa'r Comisiynydd (Tachwedd 2018).</p> <p>Bydd staff yn cynorthwyo'r Comisiynydd wrth ganfod ffeithiau, gwaith ymchwiliol a drafftio, gan fyrhau'r amserlen ar gyfer ymchwiliadau o bosibl. Cydbwysedd rhwng y rhywiau wedi'i gyflawni.</p>

Arolwg

Argymhelliad	Cynnydd
<p>1. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn cyhoeddi arolwg urddas a pharch</p>	

Argymhelliad	Cynnydd
<p>blynyddol o Aelodau'r Cynulliad, staff cymorth a staff y Comisiwn ac yn cyflwyno'r canfyddiadau a chynllun gweithredu cysylltiedig i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad.</p>	<p>Mae Arolwg Urddas a Pharch Blynyddol yn cael ei lunio a bydd yn dechrau ym mis Mai 2019. Mae'n ystyried pob un o dri argymhelliad y Pwyllgor a dderbyniwyd.</p>
<p>2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn gwerthuso'r arolwg urddas a pharch blynyddol o Aelodau'r Cynulliad, staff cymorth a staff y Comisiwn ac yn ei ddatblygu i nodi math o ymddygiad amhriodol.</p>	
<p>10. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yr arolwg urddas a pharch blynyddol a/neu arolygon staff yn cynnwys cyfres o gwestiynau ynghylch ymwybyddiaeth o'r weithdrefn a'r prosesau ar gyfer gwneud cwynion.</p>	

Cryfhau trefniadau ar gyfer contractau, prydlesi a digwyddiadau

Argymhelliad	Cynnydd
<p>3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn cynnwys amod mewn lesedd a chontractau ar gyfer defnyddio ystâd y Cynulliad bod yn rhaid i sefydliadau fod â pholisi urddas a pharch neu gytuno i arddel polisi urddas a pharch y Cynulliad.</p>	<p>Rydym wedi cyfarfod â phob un o'n contractwyr ar y safle, rhoi copi o'r polisi a chadarnhau y bydd angen iddynt hwy a'u staff gydymffurfio â'r polisi a'i ddilyn. Gwnaethant i gyd gadarnhau eu bod yn cytuno a dweud y byddent yn briffio staff fel rhan o'u cyfarfodydd tîm rheolaidd.</p> <p>Mae GVA, fel ein Cynghorydd Ystadau ar gyfer is-denantiaid, wedi ysgrifennu at y BBC ac ITV i roi gwybod y byddwn yn cynnwys y gofyniad i gydymffurfio â'r polisi Urddas a Pharch mewn unrhyw is-les yn y dyfodol. Yn y cyfamser, rydym wedi rhoi copiâu o'r polisi a chadarnhawyd ein disgwyliad y dylai eu gweithwyr sy'n gweithio ar ein hystâd gydymffurfio â'r polisi a gwnaethom dynnu sylw at y darn a ganlyn i'w raedru a'i gyfleu ynghyd â'r polisi:</p> <p><i>Mae'r polisi'n nodi bod Comisiwn y Cynulliad yn disgwyl i unrhyw un sy'n defnyddio ein hadeiladau barchu'r rhai sy'n gweithio yma a chynnal y safonau ymddygiad uchel a nodir yn</i></p>

Argymhelliad	Cynnydd
	<p><i>y polisi hwn. Byddwn yn ymchwilio i unrhyw gwynion a wneir am ymddygiad unrhyw un sy'n ymgymryd â gwaith yn y Cynulliad Cenedlaethol, swyddfeydd etholaeth, neu ble bynnag yr ydym yn cynnal busnes neu sy'n ymweld â'r manau hyn, a phan fo'n briodol, byddwn yn codi'r materion hyn gyda'u cyflogwr. Lle bo'n briodol, byddwn yn rhoi gwybod i'r heddlu am y mater.</i></p>
<p>4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod cytundeb i gadw at y polisi urddas a pharch yn cael ei gynnwys wrth drefnu unrhyw ddigwyddiad.</p>	<p>Gweithredwyd hyn. Mae hyn bellach wedi'i gynnwys yn y dogfennau telerau ac amodau.</p>

Datblygiad proffesiynol

Argymhelliad	Cynnydd
<p>5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod hyfforddiant ar urddas a pharch yn y gweithle yn cael ei gynnwys fel</p>	<p>Wedi'i gwblhau Mae hyn bellach yn rhan o'n rhaglenni.</p>

Argymhelliad	Cynnydd
<p>rhan o'r broses gynefino, a'i fod yn cael ei gynnig o dro i dro yn ystod tymor pob Cynulliad.</p>	<p>Mae hyfforddiant ACAS yn cael ei gynnig i staff cymorth Aelodau'r Cynulliad mewn lleoliadau gwahanol ar draws Cymru. Mae e-ddysgu ar gael hefyd.</p>
<p>6. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Comisiwn y Cynulliad yn cynnig hyfforddiant penodol ym maes aflonyddwch rhywiol ac yn ymateb i ddatgeliadau o drais/aflonyddwch rhywiol, a bod angen yr hyfforddiant hwn ar unigolion dynodedig.</p>	<p>Dyfarnwyd contract i Ymddiriedolaeth y Goroeswyr ym mis Chwefror 2019 ar ôl proses dendro gystadleuol. Trefnir hyfforddiant cychwynnol i unigolion a nodir ar gyfer gwanwyn/haf 2019.</p>
<p>7. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Comisiwn y Cynulliad yn darparu hyfforddiant penodol i Aelodau Cynulliad ar reoli swyddfa fechan.</p>	<p>Wedi'i gwblhau Mae pecyn hyfforddiant ar gael ac yn cael ei ddefnyddio.</p> <p>Rydym yn datblygu hwn fel pecyn e-ddysgu dwyieithog dros y misoedd nesaf.</p>

Hygyrchedd gwybodaeth a pha mor hawdd ydyw i'w defnyddio

Argymhelliad	Cynnydd
8. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn cynnal proses "siopa dirgel" ar y deunydd presennol ar sut i wneud cwyn i sicrhau bod y wybodaeth sydd ar gael yn hygyrch ac yn hawdd ei defnyddio erbyn diwedd 2018.	Arolwg siopa dirgel wedi'i gyhoeddi ar 14 Tachwedd 2018. Canlyniadau cadarnhaol fel y'u dangosir yn yr adroddiad cryno.
11. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod polisi pob plaid ar gael ar y dudalen Cwynion ar wefan y Cynulliad, pan fydd y prosesau wedi'u cwblhau.	Gwnaethom ymrwymo i wneud hyn fel rhan o'r broses ymgynghori ar y polisi Urddas a Pharch. Ar ôl i'r Comisiynydd Safonau gwblhau ei adolygiad ar weithdrefnau cwyno pleidiau gwleidyddol, byddwn yn eu hychwanegu.
14. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn datblygu dull o hysbysu ar-lein sy'n caniatáu i bobl roi gwybod am ddigwyddiadau o ymddygiad amhriodol naill ai'n ddiennw neu drwy ddatgeliad ag enw erbyn haf 2019.	Bydd y Comisiwn yn ystyried y sefyllfa ar ôl yr arolwg Urddas a Pharch blynyddol.

Hyrwyddo

Argymhelliad	Nodiadau
<p>9. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn paratoi amrywiaeth o wybodaeth erbyn gwanwyn 2019 yn ymwneud ag urddas a pharch gan gynnwys taflenni, posterï a chynnwys ar-lein. Rhaid i'r wybodaeth hon fod ar gael yn rhwydd i bobl gael mynediad ati a dylai canfyddiadau'r broses siopa dirgel gyfrannu ati.</p>	<p>Mae gwaith hyrwyddo parhaus wedi bod yn cael ei wneud drwy gydol y flwyddyn. Rhoddir gwybodaeth yn ystod y cyfnod cynefino a hyfforddiant ymwybyddiaeth urddas a pharch penodol, gan gynnwys pecynnau gwybodaeth a roddir i gynrychiolwyr. Yn ogystal â phosterï yn Nhŷ Hywel, fe'u hanfonwyd i swyddfeydd etholaethol. Mae fideo newydd ar y fewnwyd a bydd rhagor o gyhoedduswydd yn cael ei gyflwyno ar gyfer ein hymgyrch tystion gweithredol ym mis Mai a mis Mehefin.</p>
<p>20. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod ymgyrch tystion gweithredol sy'n ymwneud ag ymddygiad amhriodol yn cael ei chynnal ar ystâd y Cynulliad, a bod pob Aelod Cynulliad yn cael ei annog i fod yn rhan o'r ymgyrch honno.</p>	<p>Mae'r ymgyrch wedi'i chynllunio ar gyfer mis Mai a mis Mehefin 2019 gydag Aelodau'r Cynulliad a'r staff yn cymryd rhan yn ystod yr wythnosau ar ôl yr arolwg urddas a pharch blynyddol.</p>

Staff Cymorth Aelodau'r Cynulliad

Argymhelliad	Nodiadau
<p>15. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn sefydlu dull o hysbysu cynrychiolwyr y staff cymorth am ddechreuwr newydd yn y grwpiau gwleidyddol erbyn mis Hydref 2018.</p>	<p>Wedi'i gwblhau erbyn y terfyn amser. Fel mater o drefn, rhoddir gwybod i aelodau'r grŵp sy'n cynrychioli Staff Cymorth Aelodau'r Cynulliad am ddechreuwr newydd yn eu grwpiau gwleidyddol.</p>
<p>16. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Comisiwn y Cynulliad yn gweithio gyda'r Bwrdd Taliadau i gyflwyno cynnig erbyn mis Rhagfyr 2018, ar y cymorth y gellir ei gynnig i staff cymorth sy'n gweithio i Aelodau Cynulliad annibynnol.</p>	<p>Wedi'i gwblhau. Mae'r Bwrdd Taliadau wedi cytuno y dylai aelod o staff, i gynrychioli staff a gyflogir gan Aelodau Cynulliad annibynnol, ymuno â Grŵp Cyfeirio Staff Cymorth Aelodau'r Cynulliad a gofynnwyd am enwebiad. Mae aelodaeth Grŵp Gweithredol Staff Cymorth Aelodau'r Cynulliad bellach yn cynnwys staff o swyddfeydd annibynnol. Yn unol â'r egwyddor y tu ôl i'r argymhelliad hwn, mae Cymorth Busnes yr Aelodau wedi ffurfioli'r rhwydwaith cymorth i gynorthwyo swyddfeydd Aelodau'r Cynulliad gyda'r newid i fod yn annibynnol ar grŵp gwleidyddol.</p>